ందం
ూరావు

రచ

హరిశ్చంద్రుడు

హరిశ్చంద్రుడి వయస్సు పాతిక పంవత్సరాలు.

ఐదడుగుల ఎనిమిది అంగుళాలు ఎత్తు.

ముప్పై నాలుగు, ముప్పై ఆరు అంగుళాల ఛాతీ.

పదవక్లాసు మంచి మార్కులతో పాస య్యాడు.

నల్లగా నిగనిగలాడుతూ బలంగా వుంటాడు.

ఇంకా పెళ్లి కాలేదు!

అలా అని, ఇప్పుడతనేం ఇంటర్వ్యూకి వెళ్లడంలేదు. రెండేళ్లక్రితం హరిశ్చంద్రుడు పోలీస్ కానిస్టేబుల్ ఇంటర్వ్యూకి వెళ్లడం సెలెక్ట్ కావడం జరిగింది.

ఇప్పుడతను డ్యూటీలో వున్నాడు.

ఎక్కడో తెలుసా ? —

చీమలుదూరని చిట్టడివిలో, కాకులుదూరని కారడివిలో కాకపోయినా, అలా అనిపించేటువంటి ప్రాంతంలో డ్యూటీలో వున్నాడు.

* * *

ఎండ తీక్షణంగా వుంది.

ఎండ తీక్షణంగా వుండక చల్లగా వుంటుందా ?

వుంటుంది ! ఎప్పుడు—

ఇద్దరు ప్రేమికులు కలుసుకున్నప్పుడు.

సినిమాల్లో డ్యూయేట్ పాడుతున్నప్పుడు.

ఎండ— వెన్నెల్లా చల్లగా వుంటుంది.

కానీ, ఇక్కడ ఎండ చురుగ్గా వుంది !

రోడ్డు కేసిన తారు కరిగిపోతోంది.

వెచ్చటిగాలి—కాలుతున్న పెనంమీద చేతులు వేసినట్టుగా వుంది.

కనుచూపుమేరలో ఎక్కడా నరసంచారం లేదు.

అలాఅని, జంతు సంచారమూ లేదు ! ఎండమావులు మాత్రం మిల మిలా మెరుస్తు న్నాయి. రోడ్డు ప్రక్కన పెద్ద పెద్ద వృక్షాలు మాత్రం దర్పంగా నాట్యం చేస్తున్నాయి. ఏ గంటకో ఒక్కోబస్సు రయ్‌మంటూ దూసు కెడుతోంది.

అదిగో అటువంటి ప్రాంతంలో హరిశ్చంద్రుడు ఇప్పుడు డ్యూటీలో వున్నాడు.

హరిశ్చంద్రుడు ఎండకు నించోలేక ఓ చెట్టు నీడకొచ్చి కూర్చున్నాడు. ఆ చెట్టుకు చుట్టూ అరుగు కట్టివుంది. ఆ అరుగు కూడా వెచ్చగానే వుంది. ఐనా, అతను కూర్చున్నాడు.

ఆ చెట్టు దగ్గర నుంచి సుమారుగా రెండు మైళ్ళ దూరంలో ఓ పల్లె వుంది. ఆ పల్లె నానుకుని మరో బుల్లి పల్లె వుంది. ఆ పల్లెల నుంచి రోజుకు ఇద్దరో ముగ్గురో చెట్టు దగ్గర కొచ్చి, బస్సు కోసం చూస్తూ వుంటారు. ఎప్పటికో వచ్చిన బస్సెక్కి పట్నం వెళ్ళి వొస్తూ వుంటారు.

హరిశ్చంద్రుడుకి ఆకలిగా వుంది. తెల్లవారు జామున లేచి డ్యూటీకి రాబోతూ రెండిడ్లీ, ఒక దోశా, కాఫీ తీసుకున్నాడు. అంతే. మళ్ళీ టీ కూడా లేదు !

పోలీస్‌వ్యాన్‌లో తీసుకొచ్చి—ఇక్కడ దింపి — "చూడు హరిశ్చంద్రుడూ! ఇక్కడ నువ్వు చాలా జాగ్రత్తగా వుండాలి. చుట్టూ అడవి ప్రదేశం. ఏ సమయంలో, ఎక్కడ నుంచైనా సంఘ విద్రోహులు రావొచ్చు. అందుకనీ, హోం మినిస్టర్‌గారు అన్ని జాగ్రత్తలూ తీసుకో మన్నారు. మినిస్టర్‌గారు ఏ టైమ్‌లో ఇటుగా వెడతారో మనకు టైం సరిగ్గా తెలియదు. అంచేత, నువ్వు ప్రతిక్షణం చాలా చాలా జాగ్రత్తగా వుండాలి. తెలిసిందా?" అంటూ సబ్‌ఇన్‌స్పెక్టర్ హెచ్చరించాడు.

కూర్చున్న హరిచంద్రుడు లేచి చుట్టూ చూశాడు. అతనికి దూరంగా ఏదో చిన్నకారు రావడం కన్పించింది ! గబగబా రోడ్డు మీదకొచ్చి వినయంగా నుంచున్నాడు.

ఆ కారు, అతన్నేం పట్టించుకోకుండా స్పీడుగా వెళ్లిపోయింది. హరిశ్చంద్రుడు నిరు త్సాహంగా వొచ్చి మళ్ళా చెట్టు క్రింద కూర్చున్నాడు.

ఆకలితోపాటు దాహంగా కూడా వుంది. మంచినీళ్ళు కూడా లేవు !

సబ్‌ఇన్‌స్పెక్టర్ వెళ్ళేటప్పుడు — "నీకు ఒంటిగంటకల్లా బస్సులో భోజనం పంపిస్తాం" అన్నాడు.

ఇంతవరకూ భోజనం రాలేదు !

హరిశ్చంద్రుడు టైం చూసుకున్నాడు. ఒంటిగంట దాటింది. ఇంకా ఏ బస్సూ రాలేదు.

ఎక్కడికైనా వెళ్ళి మంచినీళ్ళు తాగుదామనుకున్నాడు. ఒకవేళ, మంచినీళ్ళు తాగడానికి వెళ్ళిన సమయంలో మంత్రిగారి కారు వెడితే ?

ఆ ఊహకే అతను విపరీతంగా భయపడిపోయాడు.

ఇంతలో, ఏదో బస్సు రావడం అతనికి కనిపించింది. లేచివెళ్ళి బస్సు ఆపాడు. ఆపి, కండక్టర్‌ని భోజనం విషయం అడిగాడు.

"ఎవరూ ఇవ్వలేదని" చెప్పి కండక్టర్ విజిలూదాడు.

బస్సు వెళ్ళిపోయింది.

హరిశ్చంద్రుడికి ఎక్కడలేని నీరసం వొచ్చింది. కళ్ళు తిరుగుతున్నాయి. ఓపిక లేకపోవడంతో తడబడుతూ వొచ్చి చెట్టుకు ఆనుకుని కళ్ళు మూసుకున్నాడు.

ఆ ఎండలో సుడిగాలి తిరుగుతూ హరిశ్చంద్రుడు వొంటిమీద దుమ్ము పడింది. గాలి వేడిగా వీస్తూ చెంపల్ని చెళ్ళుమనిపిస్తోంది. కళ్ళు మండుతున్నాయి.

ఏదైనా బస్సు వస్తుందేమో. తనకింత ఆహారం తీసుకొస్తుందేమోనని కొండంత ఆశతో ఎదురు చూడసాగాడు.

బస్సు జాడే లేదు !

బస్సు జాడ లేకపోగా తనమీద తనకే అసహ్యం వేసింది. "ఛీ! ఛీ! ఎందుకీ బ్రతుకు?" అని తిట్టుకున్నాడు.

ఆ సమయంలో ఏదో బస్సు రావడం కనిపించింది.

"అదిగో బస్సు వస్తోంది. అమ్మయ్య" అనుకుంటూ తొందర తొందరగా రోడ్డుమీద కెళ్ళాడు.

కానీ, ఏం ప్రయోజనం ?

ఆ బస్సు ఆగలేదు !

హరిశ్చంద్రుడికి ఏం చెయ్యాలో తోచలేదు.

టైమ్ చూసుకున్నాడు. రెండు గంటలు దాటింది.

ఎండ తన ప్రతాపాన్ని మరింత చూపిస్తోంది.

ఆకలి దహించివేస్తోంది. కడుపులో ప్రేవులు మాడిపోతున్నాయి.

షోసొచ్చి పడిపోయేట్టున్నాడు. చెమటతో వళ్ళంతా తడిసిపోయింది. పైగా, ఈ వేసవి కాలంలో వూపిరి సలపని కాకీబట్టలు !

ఇంతలో ఏదో జీపు వచ్చి హరిశ్చంద్రుడి ప్రక్కన ఆగింది.

ఆ జీపును చూడ్డంతోనే హరిశ్చంద్రుడు ఆకలిసంగతి మరచిపోయి వినయంగా నమస్కారం చేశాడు.

"ఏంవోయ్. జాగ్రత్త. ఇంకో గంటలో మంత్రిగారొస్తున్నారు." ఇన్‌స్పెక్టర్‌గారి కంఠం.

"చిత్తం అయ్యా !"

"మంత్రిగారొచ్చే సమయానికి ఏ బస్సునూ రానియ్యకు."

"అలాగేనయ్యా !"

జీపు స్టార్టయింది.

తనకింకా భోజనం రాలేదని, హరిశ్చంద్రుడు చెబుదామనుకున్నాడు.

చెబుదామనుకునేంతలో జీపు వెళ్ళిపోయింది!

ఇప్పుడు తనేం చెయ్యాలి ?

ఎవరైనా కనిపిస్తారేమోనని అటూ ఇటూ చూశాడు.

ఆ ఎండలో ఎవరు మాత్రం ఎందుకొస్తారక్కడికి ?

గొంతు ఎండిపోతోంది.

ఉమ్మితో నాలుక తడిచేసుకున్నాడు.

కడుపులో మంటలు పుడుతున్నాయి.

హరిశ్చంద్రుడు నెమ్మదిగా వచ్చి చెట్టు నీడలో కూర్చున్నాడు.

రెండు క్షణాలు కళ్ళు మూసుకున్నాడు.

కళ్ళు విపరీతంగా మండుతున్నాయి.

"ఒక్కపూట ఆకలికి తాళలేని ఓ మనిషీ! ఎందుకు నీకీ బ్రతుకు ?" అని కసితీరా తిట్టుకున్నాడు.

అంతకు ముందు వారం రోజులనుంచీ తన వంట్లో బావుండలేదు. ఆ వారంరోజులూ భోజనమే లేదు. నూట నాలుగూ, నూటరెండు డిగ్రీల జ్వరంలో మంచంమీదనే వుండిపోయాడు.

ఎనిమిదోరోజు డ్యూటీలో జాయినయ్యాడు.

ఇదిగో, తొమ్మిదోరోజు ఇలా ఇక్కడ డ్యూటీ వేశారు !

హరిశ్చంద్రుడు టోపీతీసి, జేబురుమాలతో చెమట పట్టిన తల తుడుచుకున్నాడు. దాంతోనే ముఖం కూడా తుడుచుకున్నాడు.

ఒళ్ళో టోపీ పెట్టుకుని, సిగరెట్టు తాగుదామనుకుంటూ వుండగా ఏదో కారు హారన్ వినిపించింది.

హరిశ్చంద్రుడు దిగ్గునలేచి, పరిగెత్తినంత పనిచేసి రోడ్డుమీద నిలబడ్డాడు.

కారు వస్తోంది. ఆ కారు ఎండలో మెరిసిపోతోంది. రాచకన్య వుద్యానవనంలోకి పూల పల్లకీ ఎక్కివస్తున్నట్టుగా వస్తోంది ఆ కారు !

హరిశ్చంద్రుడు స్టడీగా నిలుచున్నాడు. కుడిచేతిని సెల్యూట్ పోజ్‌లోపెట్టి మరీ నిలుచున్నాడు.

ఆ కారు వచ్చేసింది.

ఆ కారులో వున్న పదహారేళ్ల పిల్ల హరిశ్చంద్రుడ్ని ఆ స్థితిలో చూడగానే జాలేసి కిసుక్కుననవ్వి, వెక్కిరించింది. అంతే. ఆ కారు వెళ్లిపోయింది !

ఆ చిన్నది చేసిన అల్లరికి, వెక్కిరించిన తీరుకి మరో సందర్భంలో ఐతే హరిశ్చంద్రుడు నవ్వేవాడే. కానీ, ఇప్పుడతనికి నవ్వురావడంలేదు.

ప్రొద్దుట నుంచీ ఎండలో మాడిపోతున్నాడు.

భోజనంలేదు, మంచినీళ్లు లేవు !

ఐనా, అతనికి ఆనందంగానే వుంది.

ఈ పోలీసు వుద్యోగమంటే అతనికెందుకో మహాఇష్టం. ఇందులో వుండి అన్యాయాలనూ, దోపిడీలనూ సులభంగా అరికట్టవచ్చు. అలాగే సులభంగా డబ్బూ సంపాదించవచ్చు !

ఐతే, తను డబ్బు సంపాదనకోసం ఈ పోలీసు వుద్యోగంలో చేరలేదు, ఒక లక్ష్యంకోసం, ఈ సమాజానికి ఇంత మంచి చేశామనే తృప్తి కోసం తనీ వుద్యోగంలో చేరాడు. మరెందుచేతనో పోలీసులంటే ఈ ప్రజలకు చాలా చులకన. చులకనగా చూసే ఈ ప్రజలే ఏ సందర్భంలోనైనా పోలీసు స్టేషన్ ఆవరణలో అడుగు పెడితే చాలు విపరీతంగా భయపడిపోతారు !

బయట చిన్నచూపు

ఆవరణలో భయం !

చాలాబావుంది.

ఈ ఆలోచన రాగానే అతనికి నవ్వుకోవాలనిపించింది.

నవ్వుకోబోయాడు. నవ్వలేకపోయాడు.

ఛాతీలో నొప్పిగా, డొక్కలో మరీ నొప్పిగా, విపరీతమైన తలపోటుగా, కళ్లు బైర్లుకమ్ముతుండగా హరిశ్చంద్రుడు ఆ ఎండలో ఇక నిలుచోలేకపోయాడు.

ఐదడుగుల ఎనిమిది అంగుళాల ఎత్తుగల హరిశ్చంద్రుడు, ముప్పైనాలుగు, ముప్పైఆరు అంగుళాల ఛాతీగల హరిశ్చంద్రుడు, నిగనిగలాడుతూ బలంగా వుండే హరిశ్చంద్రుడు ఏ

ఆందోళనకు చికిత్స !

మానసిక ఆందోళనలతోను, అనవసర భయాలతోను అసాధారణంగా ప్రవర్తించే విద్యార్థులను సక్రమ మార్గంలోకి తీసుకొని రావడానికి పశ్చిమ జర్మనీ మనస్తత్వ శాస్త్రవేత్తలు ఒక నూతన ప్రక్రియను రూపొందించారు. సాధారణంగా భయాందోళనవలన నరాల ఒత్తిడి అత్యధికంగా ఉంటుంది. నరాల ఒత్తిడిని సడలించడం ఈ ప్రక్రియలోని ముఖ్యాంశం. దీని కోసరి ఈ విద్యార్థులకి మల్ల యుద్ధంలో తర్ఫీదు ఇస్తున్నారు. దీనివలన వారిలో అధిక ఆవేశం తగ్గి వారి మానసిక స్థితి యధాస్థితికి చేరుకుంటుంది. ఎక్కువ కాలం శలవుల్లో గడిపిన తరువాత విద్యార్థులలో ఇటువంటి ఆందోళనలను గుర్తిస్తున్నారు. ఒకసారి ఈ విద్యార్థి తన ప్రవర్తనను మార్చుకుంటే సంపూర్ణ మానవుడిగా రూపొందగలడని అన్నారు.

బుద్ధం శరణం గచ్ఛామి

— లతిక

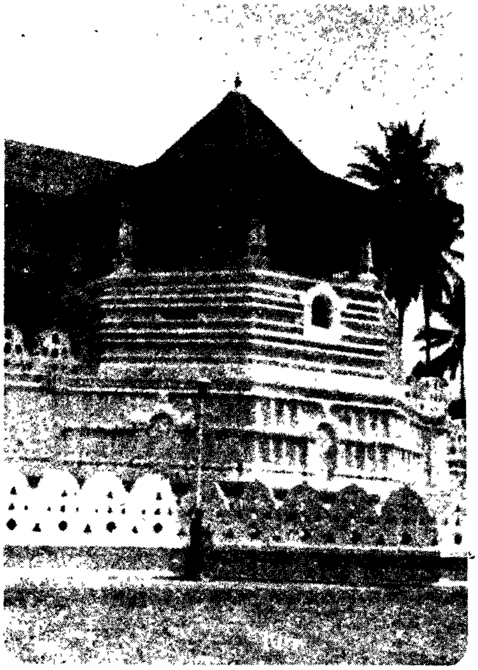

సూర్యోదయము మున్నె
కాంతి విరిసిన యట్లు
నీవు పుట్టకముందె
కరుణ విరబూసింది !
భోగాలలో పుట్టి
దుఃఖమూలము తరచి
సర్వజనులకు నీవు
నివృత్తి చూపితివి.
చతురార్య సత్యాలు,
అష్టాంగ మార్గమును
వీరు వారని లేక
ఎల్లరకు తెలిపితివి.
సర్వమానవ ప్రేమ
ఎల్ల జగతికి చాటి
ఘోర పాపుల కూడ
పునరుద్ధరించితివి !

నీ బోధలను మరచి
జగతి విలపిస్తోంది
సమర శీల జగత్తు
శాంతి కోల్పోయింది !
మరల నీవే పుట్టి
మమ్ము రక్షించాలి
పరివర్తనము తెలిపి
పరితాప మార్పాలి !
ప్రతిరోజు కావాలి
వైశాఖ పూర్ణిమలు !
ధర్మ శరణాగతుడు
కావాలి ప్రతి మనిషి
బుద్ధం శరణం గచ్ఛామి
ధర్మం శరణం గచ్ఛామి
సంఘం శరణం గచ్ఛామి

కాందీ (శ్రీలంక)లోని బుద్ధదేవాలయం
(ఫొటో : తక్కోలు లక్ష్మి)

క్షణంలోనైనా సోషవచ్చి పడిపోవచ్చును. అందుకే గబగబావచ్చి చెట్టు నానుకుని కూర్చుని కళ్ళు మూసుకున్నాడు.

అప్పటికి సాయంత్రం ఆరు గంటలు దాటింది. పడమటి దిశన సూర్యుడు ఇంకా రౌద్రంగానే వున్నాడు. వెచ్చనిగాలి వీస్తూనే వుంది. ఆకాశంలో ఒక్కపక్షికూడా తిరగడంలేదు. అదిగో, సరిగ్గా అటువంటి సమయంలో--

ముందు ఓ ఇరవై చిన్నకార్లు నడుస్తూ వుండగా, ఆ తర్వాత బోయింగ్ విమానంలాటి ఎయిర్ కండిషన్డ్ కారులో కూర్చుని అటూ యిటూ పరికిస్తూ మంత్రిపుంగవులు వున్నారు. ఆ తర్వాత మరెన్నో జీపులూ, చిన్నకార్లూ వున్నాయి.

మంత్రి మహాశయులుగారి శాంతియాత్ర సాగుతోందన్నమాట !

షోసొచ్చి చెట్టుక్రింద పడిపోయిన హరిశ్చంద్రుడికి ఇవీమీ తెలియదు.

కానీ, ఘనమైన మంత్రిగారు, ఒక కానిస్టేబుల్ చెట్టుక్రింద నిద్ర పోవడం చూశారు.

తనీ దారంట వస్తున్నట్టు తెలిసి కూడా ఇంత నిర్లక్ష్యంగా వున్న ఆ కానిస్టేబుల్ మీద విపరీతమైన కోపంతో మండిపడ్డారు !

గొప్పవారు తలచుకుంటే ఏదైనా చెయ్యగలరు !

హరిశ్చంద్రుడు

ఆ రోజు హరిశ్చంద్రుడు చాలా ఆనందంగా వున్నాడు. నిద్ర లేవడంతోనే అన్ని పనులూ చకచకా ముగించుకున్నాడు. కొత్తగా కుట్టించుకున్న 'కాకీ' బట్టలు తొడుక్కున్నాడు.

ఇవేళ అతని పుట్టిన రోజు

పుట్టిన రోజుల్ని చాలామంది చాలారకాలుగా చేసుకుంటూరు.

అతని వృత్తే అతని జీవితం.

అందుకనే అతను 'కాకీ' బట్టలు కుట్టించుకుని ముచ్చట పడ్డాడు. టైమ్ చూసుకున్నాడు. ఎనిమిది గంటలు దాటింది. 'ఇంక డ్యూటీకి వెళ్ళాలి. టైమవుతోంది'అనుకున్నాడు.

అనుకున్నదేతడవుగా హరిశ్చంద్రుడు బయట కొచ్చిగదికి తాళం వెయ్యబోయాడు. ఇంతలో పోస్ట్‌మాన్ వొచ్చి, అతని చేతికో రిజిష్టర్ కవరిచ్చి సంతకం చేయించుకుని వెళ్ళిపోయాడు.

హరిశ్చంద్రుడు మళ్ళీ గది తాళం తీసి లోపలికొచ్చి ఆ కవరు చించి చదివాడు —

'ఫలానా రోజు, ఫలానా ప్రాంతంలో మంత్రిగారొస్తున్న సమయంలో విధి నిర్వహణలో నువ్వు అజాగ్రత్తగా వుండి, చెట్టుక్రింద నిద్రపోతున్నందుకుగాను నిన్ను సస్పెండ్ చేస్తున్నాం.'

అది చదవడంతోనే హరిశ్చంద్రుడు హతాశుడైపోయాడు. క్షణకాలం భయంతో కంపించిపోయాడు.

తన తప్పిదం ఏంలేదనీ, భోజనం లేకపోవడం వల్ల, ఆ ఎండలో నిలువలేక సోషొచ్చి పడిపోయానని... ఎవరికి చెప్పాలో, ఎలా చెప్పాలో తెలియక ఆలోచనలో వుండిపోయాడు !

అప్రయత్నంగా హరిశ్చంద్రుడు కళ్ళల్లో నుంచి నీళ్ళు జారి గంజిపట్టిన అతని కాకీబట్టల మీద నిలిచాయి.

కాకీ బట్టలమీద నిలచిన ఆ కన్నీళ్ళు ఇంకా ఇంకిపోలేదు !

అతనిమీద ఆపాదించబడిన 'అభియోగం' ఎప్పుడు ఏ రకంగా 'కాటు' వేస్తుందో హరిశ్చంద్రుడికే తెలియదు ! ★

ఆంధ్రపత్రిక
దిన పత్రికలో
* మన సినిమాలు
* వింత యదార్థం
శీర్షికలు
చూస్తున్నారా ?